

INHOUD

Woord Vooraf	9
Dankwoord	12
Inleiding: Van een repressieve naar een pedagogische focus	13
Wegwijs in dit boek	19
1. Puberaal of radicaal?	
Verdieping rond identiteit, jongeren en het radicaliseringsdebat	23
1.1 Het radicaliseringsdebat	24
1.1.1 Radicalisering	24
1.1.2 Activisme en gebruik van geweld	27
1.1.3 Polarisering	32
1.1.4 Democratie	37
1.2 Identiteit	48
1.2.1 Assen van identiteit, deelidentiteiten en maatschappelijke positie	48
1.2.2 Sociale ordening en kruispuntdenken	58
1.2.3 Dominante groepen en 'de norm'	63
1.2.4 De eigen machtspositie	73
1.2.5 Witte privileges	79
1.2.6 Koloniaal denken	87
1.2.7 'Het dominante denken' en het debat over het verlichtingsdenken	90
1.3 Jongeren	99
1.3.1 Jongeren, identiteit en pubergedrag	99
1.3.2 Positieve identiteitsontwikkeling bij jongeren	103
1.3.3 Jongeren & groepsprocessen	108
1.3.4 Subculturen, jongerentaal en communicatiecontexten	113
1.4 De maatschappelijke context van het radicaliseringsdebat	117
1.4.1 Politieke machtsverhoudingen in de wereld	117
1.4.2 Het discours van de 'botsende beschavingen'	125
1.4.3 Terreur	128
1.4.4 Religie en geweld	134

1.4.5	<i>Hoe religieus is het 'radicaliseringsproces' van islamitische extremisten?</i>	138
1.4.6	<i>Invloed van de media en algemene beeldvorming</i>	143
1.5	Jongeren en het radicaliseringsdebat	149
1.5.1	<i>De aantrekkingskracht van radicaal gedachtegoed op jongeren</i>	149
1.5.2	<i>Verontwaardiging over de hypocrisie van politieke processen</i>	154
1.5.3	<i>Risicofactoren en beschermende factoren tegen de omslag naar extremisme</i>	160
1.5.4	<i>De onzin van 'profielen' van gewelddadige, extremistische jongeren</i> .	166
1.5.5	<i>De invloed van het radicaliseringsdebat op moslimjongeren</i>	169
2.	Neutraal of pluraal? Verdieping rond het omgaan met jongeren, diversiteit en levensbeschouwing	173
2.1	Omgaan met jongeren	174
2.1.1	<i>Burgerschapsvorming: depositair of emancipatorisch met jongeren werken</i>	174
2.1.2	<i>Vijf valkuilen in het omgaan met moslimjongeren</i>	181
2.1.3	<i>De impact van racisme en discriminatie op jongeren</i>	187
2.1.4	<i>Migratie en globalisering</i>	193
2.1.5	<i>De impact van migratie op identiteitsvorming</i>	195
2.2	Omgaan met diversiteit	201
2.2.1	<i>Drie samenlevingsmodellen voor het omgaan met diversiteit</i>	201
2.2.2	<i>Actief pluralisme</i>	212
2.2.3	<i>Neutraliteit: een insluitende basis of een uitsluitende norm?</i>	218
2.3	Omgaan met levensbeschouwing	226
2.3.1	<i>Letterlijke en contextuele lezingen van heilige teksten</i>	226
2.3.2	<i>Gezag binnen en buiten jezelf</i>	231
2.3.3	<i>Geloofsopstellingen</i>	233
3.	Tien misvattingen over islam	239
3.1	Inleiding rond misvattingen over de islam	240
3.2	Misvatting 1: Islam staat niet open voor diversiteit	243
3.3	Misvatting 2: Islam is een rigide regelgerichte leefwijze waarbij men constant op zoek is naar wat halal en wat haram is	247
3.4	Misvatting 3: Moslims willen dé sharia implementeren.....	250

3.5	Misvatting 4: De conflicten in het Midden-Oosten zijn een gevolg van het onoverbrugbare conflict tussen soennieten en sjiieten	254
3.6	Misvatting 5: Hét salafisme is een gevaar voor onze samenleving	258
3.7	Misvatting 6: Daesh (IS) is een schoolvoorbeeld van hoe een 'kalifaat' of 'islamitische staat' er in de praktijk aan toe gaat.....	263
3.8	Misvatting 7: De jihad is de permanente islamitische oproep tot oorlog	267
3.9	Misvatting 8: De islam is een religie die vrouwen per definitie onderdrukt ..	270
3.10	Misvatting 9: Er ontstaan veel problemen doordat moslims de Koran als het letterlijke woord van God zien.....	276
3.11	Misvatting 10: Het soefisme is een aparte, verlichte en gematigde vorm van de islam.....	279
4.	Sleutels en handvaten voor eerstelijns werkers	283
4.1	Sleutels rond je professionele opdracht	284
4.1.1	<i>Balans zoeken in je professionele opdracht en professionele identiteit</i>	<i>284</i>
4.1.2	<i>Je handelingsruimte inschatten en verruimen.....</i>	<i>287</i>
4.1.3	<i>Bewaar je professionele houding en hou je doel voor ogen.....</i>	<i>291</i>
4.1.4	<i>Wees je bewust van de aanwezige machtsverhoudingen.....</i>	<i>298</i>
4.1.5	<i>Een consequente antiracistische cultuur opbouwen in je organisatie, instelling of school</i>	<i>300</i>
4.1.6	<i>Deontologie, aangifteplicht, discretieplicht en beroepsgeheim.....</i>	<i>302</i>
4.1.7	<i>Wanneer moet je je zorgen maken en hulp invoeren?.....</i>	<i>305</i>
4.1.8	<i>Wat te doen in geval van grensoverschrijdend en gevaarlijk gedrag....</i>	<i>308</i>
4.2	Sleutels rond het omgaan met levensbeschouwelijke diversiteit.....	310
4.2.1	<i>Leren omgaan met verschillen.....</i>	<i>310</i>
4.2.2	<i>Je bewust worden van je eigen beelden en 'heilige huisjes'</i>	<i>313</i>
4.2.3	<i>Deculturaliseer</i>	<i>318</i>
4.2.4	<i>Doorbreek handelingsverlegenheid en handelingsdwang.....</i>	<i>320</i>
4.2.5	<i>Vertrouwen opbouwen en/of herstellen</i>	<i>322</i>
4.2.6	<i>Zorg voor voldoende aandacht en ruimte voor de culturele en levensbeschouwelijke deelidentiteiten.....</i>	<i>324</i>
4.2.7	<i>Focussen op het proces, niet op de inhoud</i>	<i>326</i>
4.2.8	<i>Wij-zij-denken balanceren</i>	<i>329</i>

4.3 Sleutels rond het emancipatorisch werken met jongeren.....	332
4.3.1 <i>Laat jongeren ook jongeren zijn</i>	332
4.3.2 <i>Een gezonde balans tussen experimenteerruimte en grenzen</i>	334
4.3.3 <i>'Identiteitskwetsuren' ernstig nemen</i>	335
4.3.4 <i>Weerbaar maken tegen groepsdruk</i>	337
4.3.5 <i>Doorbreek stigmatiserende beeldvorming</i>	341
4.3.6 <i>Geef woede en frustratie een plaats</i>	343
5. Tools voor eerstelijnswork	347
5.1 Glasswerff.....	348
5.2 Bevraag je eigen neutraliteit en actief pluralistische houding.....	351
5.3 De vertrouwensdriehoek.....	354
5.4 Vijf vuistregels voor een respectvol gesprek.....	356
5.5 Vragenraster voor het aanscherpen van een kritische houding	360
5.6 Leidraad voor een emancipatorische insteek.....	363
5.7 Leidraad voor een constructief gesprek over levensbeschouwing en identiteit	366
5.8 leidraad voor het omgaan met racistische uitspraken.....	369
5.9 Uitlaatkleppen voor woede en frustratie	373
5.10 Procedure bij het begeleiden van 'risicjongeren' in het onderwijs.....	378
5.11 Controlevragen	380
5.12 De radicx-tool	381
6. Verdere verdiepingsmogelijkheden	383
6.1 Extra vorming.....	384
6.2 Vormingsmateriaal.....	391
6.3 Literatuur.....	393
6.4 Websites & fora.....	406
Bronnen & bijkomende lectuur	409
Over de auteurs.....	420